

nem diei, huic noctis gubernationem mandatam esse ait: Cætera Corpora stellas appellat, quas in errantes, & fixas, prout distingui solent, non distinguit, atque ideò cæterorum Planetarum non meminit, sed eos stellarum nomine comprehendit. Sol certè, omnium Astronomorum licet in magnitudine certo numero definenda dissentientium, iudicio, sui corporis quantitate & mole cætera omnia totius *Universi* Corpora superat, atque ideò jure *Magnum Luminare* appellatur, & omnium stellarum quasi Rex constitutus tam *Superiores*, quam *Inferiores Aquas* radiis & splendore suo illustrat. Sed *Luna* Corporum Astralium minima, & ipsa Terra multò minor quod hic etiam *Magnum Luminare* appellatur, forsitan ideò fit, quia omnium stellarum infima, & terræ proxima mortalibus etiam eò major apparet, quam cætera stellæ omnes, Sole excepto, qui magnam sui corporis molem etiam humanis oculis ostentat. Omnium Corporum ordinem haud absque causa in admirationem mortales rapientem admiramur; ipsius verò causas & rationes Soli, *Summo Architecto*, & unico omnium rerum *Creatori* notas ignoramus. Quis enim, qualis, & quantus ordo? Quis consensus? Quis concentus? Quæ Harmonia? In medio Planetarum Sol Rex sedet, & corporis mole ac magnitudine cunctis Astris antecellit. Planetæ cæteri Solis orbem orbibus suis includunt. Planetas comprehendit Stellarum Fixarum Orbis, qui ubique stellis innumerabilibus scatet. Cuique suus locus destinatus, & suus limes constitutus est, quem transgredi nec debet, nec potest. Planetarum quisque suum definitum spatium possidet, in quo cursum suum stato tempore perficit: Omnes inter duos Mundi cardines Septentrionem puta, & Meridiem ita motus suos promoveant, ut se indefinente motu circumgyrantes nunquam ad Septentrionalem aut Australem extremitatem perveniant, sed à medio circulo *Universi*, ab *Astronomis*, conficto, modò versus Septentrionalem ab Australi plaga accedant, modò à Septentrionali versus Australem recedant, atque ita indefinente accessu & recessu inter utramque plagam medium spatium, definitis limitibus circumscriptum, pererrent. Hoc ita fieri videmus, & novimus; quibus autem de causis, cur, & quomodo id fiat, nobis ignotissimum manet. Ita de pulcherrima hac Corporum totius *Universi* Harmonia, & consensu hoc admirando, nihil aliud scimus, nisi quod oculus noster aspicit, & ratio nostra fallax ex aspectu fallace rationatur.

Hinc nostris his temporibus acerrima concertatio enata, velitatione haud exigua collisit cohortem *Doctorem* disputantium, an Sol, an verò Terræ globus *Universi* totius centrum existat? An ille circa terram, an verò hæc circa Solem moveatur? Haud pauci illum in medio locantes argumentorum non contemnendorum patrocinio sententiam suam tuentur, & Astronomi à *Veteribus* intricatæ & confusæ multum & facilitatis & lucis attulisse videntur *Sacram*

Scripturam, & rationes, non minorem veritatis speciem habentes, opponunt cæteri, quibus vetus, & huc usque à plarisque mortalibus creditasententia, terram nimirum in *Universo* medio sedere immobilem, magis arridet. Quid si nunc aliquis veniret, & nec Solem, nec Terram totius *Universi* centrum statueret, sed omnia Corpora Astralia cum ipsa terra circa centrum certum mobilia esse assereret, ac in ipso centro lucem Divinam locaret omnia ista corpora regentem, & conservantem? Nonne magis concertationum tempestatibus, & litium procellis totum eruditionis humanæ Oceanum turbaret.

Hicce omnibus manifestè se prodit *Rationis* Humanæ imbecillitas, & debilitas, imò cæcit, & ignorantia, cui in incertissima, & maxime contraria, rationationum suarum cæcarum lustribus, iudicia dilabenti, pompasque disputationum & concertationum velitatione larvam scientiæ aucupanti, ac ex *Ixonis* nube tandem centauros parturienti, nos mortales adeò firmiter innititur, ac adeò pertinaciter adhæremus.

Cæterum ut de *Cæli* & *Stellarum* proprietatibus & affectionibus aliquid etiam dicamus, sicut in *Secundi Diei* explicatione polliciti sumus, paucis operam dabimus. Igneam *Cæli*, & *Cælestium Corporum naturam* *Sacer Textus* ascribit, & ipsa *Syderum* lux, quæ nonnisi ex igne procedit, & progredi potest, satis aperte demonstrat, quod & ipsi *Sancti Patres* in suis scriptis ubique testantur. Nomina in *Sacris* Soli data igneam ejus naturam aperitissimè loquuntur. *Or* Hecbræis est lucere, illucescere, illuminare, unde *Græcorum* *ὀρεω*, & *ὀρεω* descendisse videntur: Significat item lucem, solem, flammam in *Sacris*. *חַמָּה* *Chammah* à radice *Cham* calefacere incallescere, calefieri afluare. *וֶעֱכָם* *Vechem*, & incaluit Sol, si pro verbo vox accipiat; sin pro nomine usurpetur, calorem significat. *דֶּרֶס* *Cheres*, ardor, atque exsiccatio. *Cæli* nomen in *Sacris* est *שָׁמַיִם* *Schamajim* ex *שָׁם* & *יָם*, *Scham* & *Majim*, ibi aquæ, quæ aquæ sunt cælestes, vel secundum *Rabinos*, ex *שָׁם* *Ejeh* & *יָם* *Majim*, i. e. igne & aquis, quia, ut in præcedentibus diximus, est Ignis Aquæ, & Aqua Ignea, seu Substantia ejusmodi, in qua Ignis & Aqua indissolubili nexu naturali confociata sunt. Quanquam autem materia *Cæli*, & *Cælestium Corporum* purissima & subtilissima totius *Universi* habetur substantia, à corruptibilitate tamen non est exempta, sed eidem obnoxia, utpote quæ ultimo die corrumpetur, & per corruptionem renovabitur. Testis est *Sacra Scriptura* in plurimis locis, præcipue autem *Psalm.* 101. *Esa.* cap. 34. v. 4. cap. 5. v. 6. cap. 55. v. 17. cap. 66. v. 22. *Iob.* 14. v. 12. *Matth.* 24. v. 35. *Marc.* 13. v. 31. *Luc.* 21. vers. 33. *1 Cor.* 7. v. 31. *Apoc.* 20. v. 11. *Epist. Petr.* 2. cap. 3. &c. *Sacro Codici* astipulantur plerique *Sanctorum Patrum*, & *Ecclesiæ Doctorem Veterum*, qui *Cælum* cum Corporibus æquè ac *Sublunarem Orbem* corruptibilem statuunt.

Eandem quoque materiam liquidam, ac fluidam, aptamque esse, quæ innatantia stellarum & astro-

& astrorum corporaferat, eaque cursum, & motum destinatum peragentia sustineat, *Sacrarum Literarum* autoritas diversis argumentis liquidò demonstrat. Primò enim talia nomina *Cælo* indita sunt, ex quibus *cælum* ex aqua & igne constare novimus, ac proinde liquidum & fluidum esse iudicamus. Deinde in plurimis locis ob liquidissimam tenuitatem, & tenuissimam liquiditatem rebus tenuissimis & liquidissimis comparatur; ut *Nihilo* & *Fumo* *Esa.* cap. 40. & 51. Porro motus Planetis liber tribuitur, ut *Iof.* 10. *Ecclesiast.* 1. *Psalm.* 108. & 104. *Iob.* 38. *Esa.* 10. *Habacuc.* 3. &c. qui motus neutiquam liber esset, si *Cælum* ipsum fluidum, liquidum, & tenue non existeret. Pervium enim, flexile, & cessile debebat esse, ut tot corporibus continuo motu ex uno in alium locum migrantibus viam & motum non occluderet. Postea nullibi in *Sacro Codice* *cæli* duri fit mentio, & locus ipse apud *Iobum* 37. cap. v. 18. Tu forsitan cum eo fabricatus es calos, qui solidissimi quasi ere fusi sunt; aut utalii interpretantur; An cum ipso extendebas æthera, ita solidum, ut videatur res fusilis, *Cæli* liquidam substantiam, & materiam confirmat, licet ex eo *Cæli* duriciem stabilire nonnulli conentur. Nam igneam, liquidam, & constantem *Cæli* naturam hæc comparatio innuit, dum cum ære in igne fuso comparat, quod fustum in igne *Cæli* substantiam proprio suo igne liquidam, fluxilem, lubricam, ac argenti vivi instar tremulam & mobilem arguit. Arguit item constantem & perennem Corporum *Cælestium* ardorem, qui semper, instar aris fusilis, in igne constans manet, & non, ut vegetabilia, ab igne consumitur. Tandem *Genes.* 1. ubi *Moses* creationis principium describit, omnia ex ipso Textu liquida colliguntur, præter terram, quæ in unam massam duram per creationem compacta, sola in toto *Universo* duriciem & soliditatem suscepit, quamvis, ut opinor, ante separationem etiam liquida substantia fuerit, cum etiam solidissima metalla, & durissimi lapides quicunque in aquam puram putam resolvì possint, id quod nonnisi apud eos fidem invenit, qui illud viderunt. Ita comparatio hæc in *Iob* adhibita *Cæli* liquiditatem solide astruit, tantum abest, ut eam impugnando duriciem & soliditatem aliquam *Cælo* inducat. Postremo *Esdra* lib. 4. cap. 6. vers. 41. *Cresit*, inquit, spiritum firmamenti (Secundo die) adeò manifestè *cæli* liquiditatem prodit, ut qui illam negare velit, in Sole Meridiano cœcutire videatur. Quid enim spiritus aliud est, quam liquidissima, tenuissima, & subtilissima substantia, quæ se dilatando rarefcens, & contrahendo condensans, omnem locationem, & circumscriptionem, quæ corporum durorum, & solidorum propriæ sunt, respuit.

Sacra Scriptura quoad *Cæli* liquiditatem astipulantur etiam *S. Patres*, & *Ecclesiæ Veteris Doctores*, qui ferè omnes Firmamento liquidam naturam ascribunt, cum quibus faciunt & nostrorum sæculorum plerique Theologi, Philosophi, atque Astronomi, quibus eadem de firmamento liquido sententia placet. Plurimæ quoque aliæ sunt rationes, & argumenta, quæ ex *Opticis* *Cæli*

Phænomenis recentioribus, Cometis, & similibus petita *Cæli* fluidam naturam, & proprietatem confirmant. Horum recensio tamen hic superfedemus oportet, ne prolixitas materiæ extrâ institutum nostrum nos abripiat. Hallucinantur ergo, qui *Cælum* durum, crystallinum, & adamantinum esse contendunt, orbisque ipsos, cum quibus duris, solidis, & compactis astralia corpora affixa, & firmata moveri tradunt: quæ soliditas jam in Scholis derisa exploditur; Soliditas inquam, quæ in hac vastissimâ expansione concessa terrestrem coagulationem argueret, & sic terrestri globo similia corpora terrestria in *cælo* locaret. Pari ratione à veritatis orbita deviant etiam illi, qui idem *Cælum* ex elementis illis crassis, qualia in *Sublunari* regione inveniuntur, conflatum esse somniant.

In hac igitur Regione *Ætherea*, & *Cælesti* luminaria tot ac tanta *Deus* produxit, iisque simul munus suum imposuit, dicens, quod illustrare terram, temporum signa esse, ac dies, & annos distinguere debeant. Hæc est origo Astronomiæ nobilissimæ illius artis, quam ex *Syderum* observatione quotidiana multorum annorum usu, & animadversione *Veterum* experientia construxit: Veterum dico experientia, & primævorum hominum indagatio, de quibus verè dici potest, quod ipsorum vita longa ipsi artem brevem fecerit, cum plurimos annos vivendo consumentes, & multo longiori & firmiori experientia innitentes, imò principio temporis & origini propiores longè plura & certiora explicari potuerint. Artis tamen hujus origo, & initium ab Ethnicis repeti solet, à quibus veri fontes conspurcati, & idololatria infecti sunt, nobis eorum vestigiis insistentibus nil nisi meras feces, & incertissima quæque subministrantes. Sed de his plura in ipsius Astronomiæ subsequutura descriptione, & declaratione agemus.

QUINTI DIEI OPERE Sensualis vita in *Quintus* *Dia.* Aqua & Aëre aperta illam piscibus, hunc avibus replevit, quæ duo genera animalium naturæ diversissimæ, suis Elementis, ex quibus prodierunt, ita adhærent, ut in contrario Elemento vivere nequeant. Pisces extra aquam in aërem tranflati, & aqua Elemento suo destituti, vita sua amissa necessario emoriuntur & intereunt: At contra aves ex aëre in aquam delatæ, & aëre Elemento suo privata suffocantur, & vita sua orban-tur: Adeò contraria est planè Natura horum Animalium, ut, quæ ad Elementum aquæ destinata sunt, in ea vitam, & in contrario Elemento mortem inveniant; atque contra, ea, quibus in aëre vivendi usus concessus est, in aqua ejusdem jacturam faciant. Quanquam autem aves in aëre, & ex aëre ortum suum trahunt, tamen etiam supra terram, cui aër contiguus, vitam suam conservant, id quod piscibus non licet, qui extra aquam collocati, & eadem destituti vitam suam conservare nequeunt.

Utrique generi per benedictionem suam *Divina* *Benedictio* *Divina* Benignitas multiplicationem & propagationem infinitam largitus est, quæ hæcenus durans innumerabilem piscium & avium multitudinem

(c) 2 pro-